

ã Těšínské divadlo Český Těšín - česká scéna

Jan Pawel Gawlik : Z k o u š k a

Překlad : Jaroslav Simonides

Režie : Hugo Domes j.h.

Scéna : Vítězslav Fejlek j.h.

Kostýmy : Dana Hávová

Asistent režie : Jaroslav Belhovský

Hudební spolupráce : Bronislav Liberda

Premiéra : 21.1.1984

Shlédnuta repríza 22.3.1984 (na zájezdě v Místku)

Tématem současné polské hry Zkouška je současnost - současné problémy na současné škole. Jsou to však zároveň problémy nadčasové - otázky čestnosti, charakteru, boje za pravdu, o níž je hrdina přesvědčen. Mladá profesorka odmítne klasifikovat ve svém předmětu (polštině) známkou "dostatečně" provokující a neučící se dcerku tajemníka strany Malavského. V hlubokém konfliktu s ředitelem, inspektorem a celým profesorským sborem je Kristina přesvědčována i napadána, ale přesto obhajuje svůj názor, který je navíc přesvědčivě prokázán komisionální zkouškou Malavské, zcela nedostatečnou, po níž by nemohla být připuštěna k maturitě. Osamocenou profesorku povzbudí chápavý přístup tajemníka Malavského, který byl celou dobu zkráceně informován o dceřině prospěchu ředitelem školy. Kristina přesto dává výpověď a odchází ze školy, kde nenašla pochopení - ve chvíli, kdy jí všichni chtějí gratulovat k příznivému obratu...

Inscenace hostujícího režiséra Domesa vychází z dosti zkráceného textu, což je prvním předpokladem k vyváženému rytmu představení. Dalším je vysoce funkční scéna mladého chebského výtvarníka Fejleka (rovněž j.h.), kterou proměňují v několika vteřinách přímo herci otočením a jiným seskupením lehkých pojízdných rámců - dveří, sestavitelných do stěnek. Atmosféra této scény je strohá, chladná, nepřátelská - ve svém dopadu nepříznivě působící na psychiku Kristiny v krizových okamžicích rozhodování. Kostýmy D. Hávové výstižně charakterizují jednotlivé typy v profesorském

sboru, funkcionáře, i výstředně oblékanou Malavskou. Režisér se soustředil na dynamické a přehledné sdělení základního příběhu, který obohatil a učinil ještě zajímavějším přesnou prací s herci, a to jak s protagonisty (Kristina, Ředitel, Malavský), tak s celým sborem a dalšími. Profesorský sbor se tak stal galerií lidských typů, která sice působí na Kristinu jednoznačně, ale zároveň přináší i podnětné zamyšlení nad důvody jednání každého jednotlivce: ať už jde o elegantní, rozumnou, velice opatrnou angličtinářku (Z.Bohuslavová), bázlivou, po straně přitakávající Zemánkovou (E. Strupplová), praktickou a prakticistní Soleckou (K.Hanusová), mladou, nevyhraněnou Pužiňskou (V.Borovcová), demagogického Chmuru (Z.Krulikovský) a další. Středem pozornosti hry i inscenace je profesorka Kristina Chlebovská. Saša Kudrová ji hraje tak, že je po zásluze i středem pozornosti publika: dokázala zprostředkovat nelehké problémy a vnitřní život postavy naprosto přesvědčivě, velice citlivě, nepateticky, s křehkým ženským půvabem, a co je nejdůležitější - získat svým talentovaným, procítěným výkonem diváky, kteří jí fandí, jdou zřetelně sebou. Kudrová nehraje kladnou hrdinku bez nejmenšího zakolísání - naopak: její obavy, nejistoty, nekonečné úvahy jsou lidské a pochopitelné. Režisér podtrhl kritické chvíle Kristininu vývoje výrazným groteskním prvkem: v nejvypjatějších konfliktech a hádkách přebírá part Kristininých protihráčů playback, naddimenzován a postupně zrychlován k nezřetelnosti přestává být komunikativním partnerem pro tu mladou, (zdánlivě, v té chvíli) bezmocnou ženu. O to silněji pak vyniká Kristinin další boj. Dvě ústřední scény - zkouška Malavské z polštiny a setkání učitelky s tajemníkem - jsou vytvořeny se zvýrazněnou péčí a zaujetím. J.Žáček jako Malavský přináší na scénu hned od počátku lidský, chápající rys (ve vyznění je to zcela v pořádku, ale v počátku dialogu to působí trochu efektem "deus ex machina"). J.Belhovský v Řediteli zdůrazňuje snad až příliš všechny negativní stránky figury.

Inscenace je velice zajímavým, nadprůměrným výsledkem a podnětným činem.
M.Boková